

106 жаштагы чынар: Күлүшай Боруева

Ысык-Көлдүн Кашат айылында жашаган Күлүшай Боруева быйыл 106 жашка келди. Күлүшай апа айылдагы эң кары адам. Анын 4 баласынан 30 небереси, 40 чебереси бар. Чоң үй-бүлөсү менен бактылуу өмүр сүргөн Боруева өмүрүндө из калтырган эскерүүлөрүн “Манас” газетасынын окурмандары үчүн айтып берди.

Деңизде өткөн 20 жыл: кыргыз деңизчинин баяны

Ар бир адам өзүн бактылуу кыла турган кесипти тандап, ошондон баар тапкысы келет. Кесиптин түрү көп. Жерде эле эмес, абага көтөрүлүп, аба жолдорунда эл ташыган кесиптер бар, ошондой эле деңизде өмүрүнүн көп бөлүгү өтүп, өзгөчө эмгек менен алектенгендер да аз эмес.

Билим алуу эч качан кеч эмес

11 баланын атасы, 34 неберенин жана 32 чеберенин чоң атасы 83 жаштагы Төлөгөн Бейшеев педагогика илимдеринин кандидаты даражасына ээ болду.

ГЕЗИТИ Манас

Студенттер “Жаш медиа өкүлдөрү” конкурсунан биринчиликти алышты

Түркияда 30-жолу “Айдын Доган” фонду тарабынан уюштурулган “Жаш медиа өкүлдөрү” аттуу конкурсунда Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин коммуникация факультетинин радио, телевидение жана киноискусство бөлүмүнүн студенттери чоң жеңишке ээ болушту:

Жакшылыктан
дем-күч алгандар

11

08

Чыныгы
мекенчил

Студенттер “Жаш медиа өкүлдөрү” конкурсунан биринчиликти алышты

Түркияда 30-жолу “Айдын Доган” фонду тарабынан уюштурулган “Жаш медиа өкүлдөрү” аттуу конкурсунда Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин коммуникация факультетинин радио, телевидение жана киноискусство бөлүмүнүн студенттери чоң жеңишке ээ болушту: Айдана Топчубаева (көркөм жетекчиси ага окутуучу Гульзада Станалиева) “Аяна” аттуу даректүү фильми менен Гран-прини, Темиржан уулу Тыныстан (көркөм жетекчиси Фахри Тархан) “Айт намаз” фотосүрөтү менен 1-орунду, Гулиза Урустамбек кызы “Апокалипсис” фотосүрөтү менен 2-орунду алды.

Аталган конкурста журналистик чеберчилик, макала жазуу, аудио жана видео материалдар, реклама, коомчулук менен байланыш жана интернет маалымдоо тармактары боюнча 36 университеттен 486 студент өз эмгектери менен ат салышкан.

30-жолу өтүп жаткан “Айдын Доган” фонду тарабынан уюштурулган “Жаш медиа өкүлдөрү” аттуу конкурсунун жеңүүчүлөрүнө сыйлык тапшыруу аземи 2020-жылдын 4-мартында Стамбулда өтүп, ага университеттин ректору, профессор Себахаттин Балжы жана коммуникация факультетинин деканы Хамза Чакыр, факультеттин окутуучулары Гульзада Станалиева жана Фахри Тархан катышты.

Ректор Студент тандоо жана жайгаштыруу борборунун жыйналышына катышты

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин ректору, профессор Себахаттин Балжы Түркия Республикасынын Студент тандоо жана жайгаштыруу борбору тарабынан уюштурулган “Студент тандоо жана жайгаштыруу борборунун жыйыны - 2020” деген аталыштагы жыйынга катышып келди. Жыйын сынактагы уюштуруу иштерин алдын ала камсыздоо максатында 07-09-февраль күндөрү Анталияда өтүп, ага 189 өкүл катышты.

Жыйналышта КТМУнун ректору, профессор Себахаттин Балжы да сөз сүйлөп, Студент тандоо жана жайгаштыруу борборунун Кыргыз-Түрк “Манас” университетиндеги иш-мердиги тууралуу айтып берди.

КАБАР: MEDIAMANAS

Окуу жайда жаңы проректор дайындалды

КАБАР: MEDIAMANAS
ФОТО: ӨМӨР КҮФРЕВИ

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин проректорлук кызматына ветеринария факультетинин профессору Исмаил Шен дайындалды.

Университеттин ректору, профессор Себахаттин Балжы жана биринчи проректор, профессор Асылбек Кулмырзаев профессор Исмаил Шенди жаңы кызматы менен куттуктап, ишине ийгилик каалашты.

Профессор Мехмет Түркмен колдоо сыйлыгына ээ болду

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Улуттук оюндар жана спорт изилдөө-практикалык борборунун төрагасы, профессор Мехмет Түркменге Дүйнөлүк этноспорт конфедерациясы тарабынан «Академиялык кызматкерлерге колдоо көрсөтүү» сыйлыгы берилди.

Аталган сыйлык 2020-жылдын 23-февралында Анталия шаарынын Серик районундагы Белек туризм борборунда уюштурулган III Эл аралык Этноспорт форумунда Дүйнөлүк этноспорт конфедерациясынын төрагасы Нежметтин Билал Эрдоган тарабынан тапшырылды.

«Улуттук спорт оюндарын жандандыруу» аталышындагы форумга 55 өлкөдөн анын ичинде спорт министрлери, өкмөт мүчөлөрү, федерация өкүлдөрү жана кадырлуу коноктор катышты.

Форумдун ачылыш сөзүн Түркия Республикасынын Жаштар жана спорт министри Мехмет Мухаррем Касапоглу жана жыйынтыктоочу сөзүн Дүйнөлүк этноспорт конфедерациясынын төрагасы Билал Эрдоган сүйлөдү.

Билал Эрдоган өз сөзүндө ар бир коомдун өзүнө таандык иденттүүлүгү бар экендигин жана ошол иденттүүлүк аркылуу баалуулукка жетишип жаткандыгын белгилеп: «Улуттук спорттордун жандануусу абдан маанилүү. Балдар бул спорттук оюндарды кайрадан жандандыруусу, маданиятыбызды жана иденттүүлүгүбүздү сактоо терең мааниге ээ», - деди.

КАБАР: MEDIAMANAS

Бишкекте “Жаңы медиа базалык журналистика окутуусу” башталды

КАБАР: MEDIAMANAS
ФОТО: ӨМЕР КҮФРЕВИ

Түркия мамлекетинин Кыргызстандагы Түрк Кызматташтык жана Координация Агенттигинин (ТИКА) менен Түркия телерадио компаниясынын (ТРТ) кызматташтыгынын алкагында Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде “Жаңы медиа базалык журналистика окутуусу” үстүбүздөгү жылдын 9-мартында башталды.

Кыргызстандын алдыңкы медиа компаниясынан 32 кабарчы ТРТнын медиа тармагындагы жаңы тажрыйбаларынан пайдалануу максатында окуйт. Курс 9-13-март күндөрү өткөрүлөт жана соңунда сертификат тапшырылат.

ТИКА түрдүү тармакта ар кыл долбоорлорду ишке ашырып келет. Кезектеги долбоору Кыргызстандын

медиа өкүлдөрүн жаңы саныриптик технологияларды колдонуп иштөөсүн камсыздоо үчүн курс уюштурууда.

Окутууда ТРТ Кабар телеканалынын редактору Огүн Өжек ТРТнын медиа тармагындагы жаңы тажрыйбалары менен тааныштырат. Катышуучулар саныриптик медиада креативдүү кабарларды жазуу, журналисттердин социалдык сайт-

тарды колдонуусу, мульти-медиа кабарларынын техникасы, Instagram, Facebook жана Twitterде журналисттик практика сыяктуу заманбап техникалар боюнча сабак алышат.

ТИКАнын Бишкек боюнча координатору Али Муслу программа аркылуу саныриптик медианын эл аралык журналистика этикасына ылайык түрдө ишке

ашыруу боюнча маалымат берүү максатын көздөгөндүгүн айтты.

Курстун окутуучусу редактор Огүн Өжек жаңы медианын тарыхый өнүгүү этабы жана келечеги боюнча ТРТнын жана дүйнөлүк медиа компанияларынын тажрыйбаларынан мисалдарды берүү менен түшүндүрүү иштерин жүргүзө тургандыгын билдирди.

Курсту ишке ашыруу боюнча жоопкерчиликтүү өкүлү Нуртен Эрдем Кыргызстандын медиа мүчөлөрү менен тажрыйба алмашуу программасы пайдалуу долбоорлордун бири болоорун баса белгиледи.

Курстун катышуучусу Хилола Исакова ТИКА-ТРТ кызматташтыгынын негизинде ишке ашып жаткан курс ар бир журналисттин өзүн өнүктүрүүсү үчүн чоң мүмкүнчүлүк экендигин белгиледи. Ал: «Курсту ар бир журналист үчүн пайдалуу

деп эсептейм. Тажрыйбалуу медиа өкүлү болгонуна карабастан өздөрүнө керектүү жаңы маалыматка ээ боло алат. Учурда кабар окуу үчүн булактардын саны көп. Сабактар баштала электе эле сайттын дизайны мазмуну сыяктуу эле мааниге ээ экендигин үйрөндүм», - деди.

Ал эми журналист Жеңишгүл Тоголокова ар тараптуу кеңири маалыматка ээ болуп жаткандыгын айтып: «Бүгүн биз жаңы маалыматтар менен тааныша баштадык. Мисалы журналисттер негизинен кабарды Googleдан издешет. Окутуучубуз башка дагы жолдор, усулдар бар экендигин түшүндүрдү. Мен кабар жазгандыктан визуалдык каражаттарды колдонууну жетиштүү деңгээлде билбейм. Сайттагы сүрөт, аны тандоо жана өлчөмү кандай болуусу керектигин үйрөндүк. Мен катышкан курстардын эң мыктысы десем болот. Жагымдуу атмосферада эркин түрдө болуп жатат», - деди.

Билим алуу эч качан кеч эмес!

11 баланын атасы, 34 неберенин жана 32 чеберенин чоң атасы 83 жаштагы Төлөгөн Бейшеев 2019-жылдын 13-декабрында педагогика илимдеринин кандидаты даражасына ээ болду.

Калк оозунда “билим алуу эч качан кеч эмес, адам баласы канча жашка келбесин, жаңы нерселерди үйрөнүп кетет” деген сөздөрдү көп эле угуп калабыз. Төлөгөн Бейшеев атанын 83 жашка жетип илимдин даражасына ээ болушу буга далил экенин көрөбүз.

Көксөгөн билим, 30 жылдык мугалимдик тажрыйба

Төлөгөн Бейшеев 1937-жылы Кыргызстандын Ысык-Көл областында жарык дүйнөгө келген. Ал жаштайынан жетим калып, чоң энесинин колунда өсөт. Атасы Улуу Ата Мекендик согуштан кайтпай калган. 12 жаш курагында энесинен да айрылган.

Т. Бейшеев атанын басып өткөн жолу жеңил болгон эмес. Ал жогорку окуу жайды бүтүрүшү да бир катар тоскоолдуктар менен коштолгон экен: “1954-жылы орто мектепти аяктаган соң, билим алууну улантайын деп чечтим. Ошентип Кыргыз улуттук университетинин филология факультетине тапшырып өтүп кеттим. Көп өтпөй атамды контрреволюционер деп каралашып, мени университеттен четтеттишти. Кийинчерээк кайра атам акталды. Бирок ал кезде мен үйлөнүп, би-

лим алууга шартым кыйындап калган кез эле. Ошентсе да окуумду улантып, кыйынчылыктарга карабай, 1969-жылы дипломдук ишимди ийгиликтүү бүтүрүп, коргоп алдым. Ошондо менден бактылуу киши жок эле. Дипломдук ишимди жазууда чоң салым кошкон кымбаттуу Аскар Осмонкулов агайымды дайыма ыраазычылык менен эстейм. Дипломдук ишимди комиссия жактырып, китеп кылып басып чыгарсаң болчудай экен, изилдөөңдү мындан ары дагы улап, аспирантурага тапшыр деп сунушташты. Ал кезде эми шартым жок эле чынында, аспирантурага тапшыра алганым жок. Угиверситетти аяктагандан кийин эле, айылыма кайтып барып, 30 жыл кыргыз тили жана адабияты сабагын берип, мектепте мугалим болуп эмгектендим.”

“Бүтпөй калган китебим”

30 жыл айылда мугалим болуп иштеген Т.Бейшеев ата шаарга кайтып келип, аспирантурага тапшырууну чечет. Бирок бул ою оңой-олтоң ишке ашпай, бир катар тоскоолдуктагы учурайт. Т. Бейшеев аспирантурага тапшырган жылдарын мындайча эскерет: “Буга чейинки жазган изилдөө ишимди комиссиянын айткан сунушундай тартипке келтирип, китеп кылып чыгарууга белсендим. Алгач Илимдер Академиясына бардым. Кээ бир оңдоп түзөөлөрдөн кийин илимий ишимди Илимдер академиясына тапшырдым. Академияда ишиме бир аз оңдоо-түзөтүүлөрдү киргизишим керектигин айтышты. Алар айткандын баарын оңдоп, Академияга текшерип берүү үчүн тапшырдым. Бир топ убакыттан кийин жана-

гы илимий ишим Академияда жоголуп кетти. Мен да бул учурда ооруп жаткан байбичем менен алек болуп жүргөм. Бир жыл бою байбичемди айыгып кетет деп, анын оорусу менен алыштык. Тилекке каршы, байбичем каза болуп калды. Андан кийин кичүү уулум менен шаарга көчүп келдик. Айылда мугалимдик кесип менен бирге дыйканчылык менен да алектенчүмүн. Убакыттын кантип өтүп жатканын сезчү деле эмесмин. Алгач шаарга келгенден кийин кылаарга иш жок, зериктирген күндөр өтүп жатты. Өзүмдү алаксытыш үчүн алектене турган иш издеп олтуруп, акыры 2016-жылы бүтпөй калган китебимдин чоо-жайын билүү үчүн Илимдер Академиясына бардым. Менин китебиме жоопкер адис болгон Венера Мусаева Кыргыз улуттук уни-

верситетине иштеп кетиптир. Аны издеп, университетке бардым. В. Мусаева китебимди басууда өз эмгегин аяган жок. Ошону менен китебимди да чыгардым, аспирантурадан изилдөөмө да кириштим”.

Илимий изденүү түйшүгү

2017-жылы аспирантурасын бүтүргөн Т. Бейшеев ата ар бир күнүн билим алууга, үйрөнүүгө арнап келет. Акыркы эмгектеринин арасында орус тилинен кыргыз тилине кирген сөздөрдү иликтөөдө: “Учурда орус тилинен кыргыз тилине кирген сөздөрдүн үстүнөн иштеп жатам. Анткени бул сөздөр кыргыз тилинде сүйлөмдүн ичинде колдонул-

ганда мааниге ээ болуп, өз алдынча колдонулганда сүйлөмдөгү маанисине ээ болбой калат. Бул тилибизде мааниси жок сөздөрдүн келип чыгышына жана көбөйүшүнө себеп болуп жатат. Мен да мындай чырмалышкан маселени чечүү үчүн колумдан келишинче бардык күч аракетимди жумшап иштеп жатам”.

“Билим алуу эч качан кеч эмес!”

83 жаштагы илимдин кандидаты дипломуна ээ болгон Т. Бейшеев, кандайдыр бир себептерден улам билим алууну жарым жолдо таштоого туура келген учурга туш болгон жаштарга мындай кеңешин берет: “Мектепти бүтүрүшүм менен университетке тапшырышым керек, болбосо кеч болуп калат”, “эми кеч болуп калды, убагында окуп алсам болмок”, “эми мен энемин, атамдын, балдарымды карайын андан көрө”, “эми бул жашта окусам эл эмне дейт” деген сыяктуу ойлорго көңүл бурбаш керек. Албетте, ар нерсенин өз убагында болгону жакшы, бирок үйрөнүүнүн, билим алуунун жаш курагы болбойт. Эч убакта тайсалдабай, аракеттениш гана керек. Убактыңарды текке кетирбегиле. Билим алуу эч качан кеч эмес”.

КАБАР & ДИЗАЙН: АҚНУРУ ШЕКЕРБЕК ҚЫЗЫ

106 жаштагы чынар: Күлүшай Боружева

КАБАР & ДИЗАЙН
АДИНА ШЕРИКБАЕВА

Ысык-Көлдүн Кашат айылында жашаган Күлүшай Боружева быйыл 106 жашка келди. Күлүшай апа айылдагы эң кары адам. Анын 4 баласынан 30 небереси, 40 чебереси бар. Чоң үй-бүлөсү менен бактылуу өмүр сүргөн Боружева өмүрүндө из калтырган эскерүүлөрүн "Манас" газетасынын окурмандары үчүн айтып берди.

«80 жыл чогуу өмүр кечирдик»

Боружева 19 жашында турмушка чыккан, ал жолдошу менен биргеликте 80 жыл жашаган. 80 жыл дегенде бир жаздыкка баш койгон жолдошу акыретке кеткен. Өмүрлүк жары менен өткөргөн жылдарын ал: "Бир-бирибизге жөлөк-таяк болдук. Башыбыздан эмнелер гана өтпөдү... Ичкенге суу жок, кийгенге кийим жок жылдарыбыз болду. Ачарчылык, жокчулукту бирге көрдүк. Экөөбүз тең дыйканчылык менен жан сакта-

дык. Ал кампанын башчысы эле, мен тамеки талаасында сугатчы болдум, фермада койдун жүнүн кырктым. Бир жолу бир күндө 40-50 койдун жүнүн кыркып, "эң мыкты жүн кырккыч" сыйлыгын утуп алганым эсимде. Жаш баладай сүйүнгөм", - деп эскерет.

«Силер бактылуу доордун балдарысыңар»

Күлүшай апа Улуу Ата Мекендик согушту көргөн адамдардан. Жолдошу экөө балдары менен жашоосун жаңы эле бир жолго салып келе жатканда, согуштун чыгышы баарын астын-үстүн кылган. Ал башынан өткөргөн оор күндөрдү мындайча сүрөттөйт: "Дыйканчылыкка жаңы эле кирген кезимде Экинчи дүйнөлүк согуш башталып калды. Бардык нерсе аралашып жатып калды. Мал-мүлктү согушка жиберип аттык, колубузда эмне болсо баарын бердик: тамак-ашыбызды, кийген кийимибизди жөнөттүк, эркектерибиз да кетти. Кандай оор жылдар болгонун көргөндөр гана түшүнөт. Согуш бүткөндө, жашоо акырындап өз нугуна түштү. Бал-

дарыбыз эч качан мындай нерсени көрбөсө экен деп тилейм. Жаңы муун бул жагынан жолдуу болду, силер бактылуу доордун балдарысыңар".

"Биздин үйдүн куту"

Каарманыбыз жолдошун жоготкондо, балдарынын аркасынан баш-аягын жыйып, кайраттанганын узун сабак кылып бөлүшөт. Күйүтүн ичинде сактап жашап келгенин, балдарынын айтып берген окуяларына алаксыганын. Учурда жашына карабастан, ден соолугу мактоого татырлык. Неберелери жана чеберелери менен бир үйдө жашайт. Бирге жашаган небересинин келини

ры мен үчүн сабак катары. Анын тажрыйбаларын көкүрөккө түйүү үчүн айтканын угуп, билбегенимди сурайм. Өзү кирип чыгып жүрө берет, тың, ошондуктан балама да каралашат. Бир кылымдык чынарга татыктуу болуп, батасын алып, сый-урматка курчоого аракет кылабыз. Ал биздин үйүбүздүн куту. Ар дайым маңдайыбызда бар болсун".

Күлүшай апа күнүн радио угуу, өткөн күндөрүн эскерүү менен күнүн өткөрөт. Мындан тышкары айылдагылардын жөрөлгөлөрүнө катышат. Айылдын кадырлуу адамы болгон соң үйлөнүү тою, сүннөт той жана баш-

Адина Кусейнова кайненесинин орду жөнүндө мындайча баяндайт: "Мен бул үйгө 4 жыл мурун келин болуп келгем. Чоң кайненемдин айткандарынын баа-

ка каада-салт, үрп-адаттарга дайыма катышат. Айылдагылар кадырман апанын батасын алмайынча дасторкондон турушпайт.

Деңизде өткөн 20 жыл: кыргыз деңизчинин баяны

Ар бир адам өзүн бактылуу кыла турган кесипти тандап, ошондон баар тапкысы келет. Кесиптин түрү көп. Жерде эле эмес, абага көтөрүлүп, аба жолдорунда эл ташыган кесиптер бар, ошондой эле деңизде өмүрүнүн көп бөлүгү өтүп, өзгөчө эмгек менен алектенгендер да аз эмес.

Бул макаланын каарманы Абдуразак Турдалиев көп айлар бою үй-бүлөсүнөн алыс жактарда, материктен да алыскы көкмөк деңиз кучагында 20 жылдык өмүрүн өткөргөн адам.

“Деңизге жетелеген кыял”

Учу-кыйыры жок көк деңиздерде саякаттап, дүйнөнү кыдырып чыксам деп көптөр кыялданат. Каарманыбыз А.Турдалиев дагы ушинтип кыялданып, акыры анысын орундаткан адамдардын бири. Деңизи жок Орто Азияда туулуп өсүп, деңизчи кесибин тандаган Абдуразак агай 1955-жылы Кыргызстандын Жалал-Абад облусунда, үч балалуу үй-бүлөдө экинчи болуп жарык дүйнөгө келген. 65 жаштагы Турдалиев Советтер Союзу маалында Кыргызстанда орто мектепти аяктап, аскердик кызматты өтөө үчүн Россиянын Мурманск шаарына жөнөтүлгөн. Каарманыбыз аскердик кызмат жылдарын мындайча баяндады: “Армияга кетүүдөн мурда айдоочулук билим алгам. Ал кезде эрезеге жеткен балдар баары аскердик кызматын өтөө үчүн Россияга жиберилчү. Мен да алардай эле Россияга бардым. Кызматым бүткөндөн кийин айылыма кайтып келим, 2 жылдай айдоочу болуп эмгектендим. Убакыт өткөн сайын айылда калып жашай албасымды түшүндүм, анан кайра Россияга барып, деңизге чыгып кетүүнү чечтим”.

“Алгачкы тажрыйбам Атлантика океанында өттү”

Кыялындагысын орундатуу үчүн А.Турдалиев Россиянын Мурманск шаарына кайтып барып, 1980-жылы университетте кеме оңдоо бөлүмүндө билим ала баштайт. 1985-жылы окуу жайды аяктаган соң, Абдуразак агай теория жүзүндө алган билимин иш жеринде жүзөгө ашырууга бел байлап, чоң кемелерде иштей баштайт. Деңиздеги алгачкы жылдары жөнүндө ал мындай дейт: “Бир жылча Россиянын флотунда кемелерди оңдоп иштедим. Кеме менен алгачкы жолу Атлантика

океанына чыктым. Мен иштеген кеме Россиядан Америкага жүк ташуучу. Ошентип, деңиздеги алгачкы саякатым 3 айга созулган. Андан кийин Түштүк Америкадагы Перу мамлекетинде толук кандуу деңизчи болдум”.

“Куткаруучуларды күтүп, сууда 24 саат калкып турдук”

А.Турдалиев деңизде айларга созулган сапарларды башынан кечирген жана деңизде өткөргөн убактысынын ар бир көз ирмемин эсинен чыгарбайт. Ал чоң кемелерде жагымдуу убакыт өткөрүү үчүн кафелер, оюн талаалары сыяктуу ар түрдүү мүмкүнчүлүктөрдү сунуштаган жайлар болоорун айтат. Тажрыйбалуу деңизчи Америкага болгон 3 айлык сапарында башынан өткөн окуяларды мындайча баяндайт: “Деңиздеги эң узун сапар 3 ай болчу. Ал сапарда Түштүк Америкага жүк жеткирип баратканбыз. Демейде 3 кеме чогуу чыкчу. Бир нече күндөн кийин катуу толкун болуп, океанда кемелерибиз чөгүп кетти. Тилекке каршы, башка кемелердин экипаж мүчөлөрү каза болуп калышты. Биздин бактыбыз бар экен, аман калдык. Сапарда көбүнчө убакыт өткөрүү үчүн волейбол ойночубуз. Узун сапарда дал ушул волейбол сапарлашыбыз да болду, шыктандыруучубуз да, куткаруучубуз да болду. Топ суунун үстүндө калкып калат эмеспи, биз ошол топторду кармап суу үстүндө 24 саат калкып турдук. Деңиздин түбүндө суу жылуурак болот, тоңуп калбаш үчүн түндөсү улам-улам 2-3 метрге чумкуп кирип аттык. Үмүтүбүз үзүлүп бараткан чакта куткаруучулар келип, бизди сактап калышты”.

“Кезбеген жерим, көрбөгөн жаныбар калбады”

А.Турдалиев Атлантика океанынан Тынч океандын жээктерине чейин кыдырып, Европанын 14 өлкөсүн жана Америка материгин толугу менен кыдырып чыккан. Ар бир өлкөнүн өзүнө таандык өзгөчөлүктөрү бар экенин айтып, сапарларында башынан өткөндөрдү: “Кесибимдин аркасы менен көп өлкөнү көрдүм. Американын аралдарында дүйнөдөгү эң кызыктуу жаныбарлар бар экен. Маймылдар биз үчүн дос эле. Кээде бир кемеге түшүп калчубуз. Мен 4 тонналык ташбаканы

көргөнүмдү унута албайм, бул эсте калаарлык мүнөттөрдөн болгон. Укмуштай таң калып, сүрөткө тартканбыз. Аны көтөрүп кетүүгө алыбыз жетпей, океанга кое бергенбиз”, – деп эскерди.

“Деңизде жүрүп тапкан досторум көп болду”

А.Турдалиев деңиздеги жылдары көз ачып жумгуча өткөнүн, эгер мүмкүн болсо, ал жылдарды артка кайрыгысы келээрин, ал жылдар аралыгында көп жакшы адамдар менен достошконун айтат. Алар менен көп жылдар бою жакын мамиледе болуп, чогуу саякатка да чыккан күндөрүн эстөөдөн чарчабайт: “3 кыргыз менен чогуу иштедим. Калгандары Россия, Эстония жана Украинанын жарандары эле. Тилекке каршы, үчөөнү тең деңизде жоготтум. Башка досторум Виталий жана Володя менен азыр да кабарлашып турабыз. 10 жыл мурда Түштүк Америкага баратканда, Антон деген киши менен таанышкам. Кийинчерээк Антон менен да жакшы дос болуп калдык. Кийин ал башка жакка которулуп кетти, андан кийин аны такыр көргөн жокмун. 2019-жылдын 27-декабрында Москвага бардым. Менин Россияга барганымды угаары менен Антон мага чалып, жолугалы деди. Үйүмө коноко келип, 2 күн конок болуп кетти. Антон меникине келгендеги кубанычымды айтып жеткире албайм”.

“Деңизде 20 жыл иштедим” (1984- 2004)

Деңиз жөнүндөгү кыялына жеткен А.Турдалиев, деңизчилик кесип ал үчүн ыйык экенин жана бул кесиптин ээси болгондугу үчүн сыймыктанаарын айтат. Деңизде 20 жылдык өмүрүн өткөргөн Абдуразак агай андагы башынан өткөн ар бир кыйынчылык аны курчутуп, кайраттуу кылды дейт. А.Турдалиев деңиздеги акыркы сапарын 2004-жылы Түштүк Америкада аскер жаатында иштеген жылы аяктаган. Анын бир кызы бар, деңизчи азыркы учурда өзү туулуп өскөн айылда ардактуу эс алууда.

КАБАР & ДИЗАЙН:
ГУЛДАНА НУРМУХАММАД КЫЗЫ

ЧЫНЫГЫ

МЕКЕНЧИЛ

КАБАР & ДИЗАЙН: ЖЫЛДЫЗ АМАНДЫКОВА

Алтын Бердигулов өзгөчө өмүр сүргөн адамдардын катарын толуктайт. Көпчүлүк адамдардын максаттары бири-бириникине окшош болот эмеспи, анын тилеги таптакыр башкача. Уулу экөөнө жете турган акчадан ашканын Бишкектеги желектерди жаңылоого, ошондой эле Ак калпак күнүндө калпак таратканга сарптайт.

44 жаштагы А. Бердигуловдун жашоосу айылдан 8 классты бүтүрүп, Бишкек келгенде толугу менен өзгөрөт. Бишкекке кантип келгенин төмөндөгүчө баяндап берди: «Бишкек шаарындагы Кыргыз мамлекеттик циркинин 3 айлык окуусуна тапшырам деп, толкундануу менен келдим. Болгону 3 айга гана келгенмин, бирок цирктин окуусу мени азгырып алды. Айлана-чөйрөмө жана Болот Жетишбаевге тез эле көнүп кеттим. Агайым абдан таланттуусуң, бул жакта калып окуунду улант деди. Ошентип, 10 жыл бою дублёр катары иштеп калдым. Азыркы күндө дагы сунуш түшүп калган учурларда дублёрдук кылган учурларым кө эле болот».

“Уулумду чет өлкөдө окуткум келет”

Алтын агай 27 жашында болочоктогу жубайы менен таанышып, экөө баш кошушат. Бирок жубайлар алты жыл гана бирге жашашат да, бир уулдуу болушкандан кийин, эки башка жолго түшүшөт. Ошол мезгилдерде дублёр болуп иштеп жүргөндө Вахтанг Кикабидзенин чыгармачылыгына таасирленип, уулунун атын Вахтанг деп коет. Аялы менен ажырашкандан кийин, уулуна жалгыз өзү апа да, ата дагы болуп чоңойтот. А. Бердигулов 16 жаштагы баласына татыктуу билим берсем дейт. Циркте үйрөнгөн өнөрү үлпөт той, ар түрдүү кечелерде элге тартуулап, каражат тапканга өтөт. Жетерлик аражат таап, уулун чет өлкөдө окутсам деп кыялданат.

“Өңү өчкөн тууну боёп, жаңырткандан ырахат алам”

Алтын агай убактысы болгондо мурдатан көз салып койгон жерлерге барып желектерди жаңылоого аракетин жасайт. Элден өзгөчөлөнгөн бул иш эмнеден улам келип чыкты десеңер, ал мындайча болгон экен: «Бир күнү жолдо кетип бара жатып, асылган же тартылган туубузга жетиштүү деңгээлде көңүл бурулбагандыгын байкадым. Алгач аэропортто тартылган бир канча тууну боеого кириштим. Бир банка боёк алып, ишимди баштадым. Өңү өчүп калган тууну 2

саатта жаңылап боёп койдум». Андан кийин акырындап отуруп, бул ишке толук кириштим. Көзүмө урунган боёгу өчкөн туубузду көрсөм эле, боёгону жөнөйм, ошентип, желек издемей адатка айланды. Бул иштен абдан ырахат алам. Финансылык абалым мүмкүнчүлүк берсе, өлгөнгө чейин бул ишти аткара бермекчимин».

“Ак калпак күнүндө 300 калпак сатып алып тараттым”

Алтынбек Бердигуловдун жөнөкөй адамдардан өзгөчөлүгү – тууга гана кам көргөндүгү эмес. Ал учурда кыргыз маданиятынын улуттук символу болгон калпакты дагы элдерге унуттурбаш үчүн өз салымын кошуп келет. Кыргызстанда жыл сайын 5-Мартта белгилене турган ак калпак күнүндө элдерге маданий баалуулуктарды унуттурбоого өз аракетин жумшайт. Ак калпак күнүндө колунан келген колдоосун көрсөткөнү аракет кылат. Бул жагдайды: “Бир кыргыз катары маданий баалуулуктарыбызды келечектеги муундарга өткөрүп берүү менин жарандык милдетим катары эсептейм. Бир күнү ойлонуп жатып калпактарды таратуу идеясы оюма келди. Мындай көрүнүштү башкалар дагы баамдап көрсүн деп ойлодум. Жада калса, көңүл бурдуруу максатында унаамды дагы кооздоп алып, 300 калпакты таратканы жолго түштүм. Ала-Тоо аянтында элдерди ак калпак күнү менен куттуктап, калпактарымды тараттым”, - деп айтып берди.

“Айтматовдун эстелигин жууп-тазалайм”

Көпчүлүк окурмандардай эле Алтын Бердигулов Чыңгыз Айтматовдун чыгармаларын жакшы көрүп окуйт. Айтматовдун туулган күнүндө башкалардан айырмаланып, Айтматовдун эстелигин жууп, улуу инсанга урматын билдирет. Бул кадамын көргөн Айтматовдун уулу Бердигуловго ыраазычылык кат жөнөткөнүн айтты. Анын бул сезимталдыгына бардыгы баа берип келет. Анын мындай иштерине ыраазычылык айтып, Түштүк Корея жана Россияда жашаган кыргыздар колдоорун билдиришкен.

КАБАР & ДИЗАЙН:
ЗАРИФА АБДУМАМИНОВА

Жакшылыктан дем-күч алгандар

Кыргызстанда мүмкүнчүлүгү чектелген адамдардын физикалык жана социалдык реабилитация жагынан колдоо көрсөткөн көптөгөн коомдук жана жеке уюмдар бар. Алардын арасында жакшылыктан дем-күч алган “Оберег” аттуу реабилитация борбору башкалардан айырмаланып турат. Себеби, бул уюмда иштегендер өз ыктыяры менен келип, акысыз кызмат кылган адамдар.

Реабилитация борбору 2003-жылы мүмкүнчүлүгү чектелген адамдарга ар түрдүү көмөк көрсөтүү максатында курулган. Курулган күнүнөн тартып, бул уюм мүмкүнчүлүгү чектелгендерге социалдык реабилитация, чөйрөгө адаптация жана педагогика жактарынан колдоо көрсөтүшөт. Айрыкча, медициналык дары дармектер менен да өз салымын кошуп келүүдө.

“Бул жерде окуучу да, мугалим да болдум”

“Оберег” реабилитация борборунун курулуу тарыхы тууралуу анын мүдүрү Ольга Жабраилованын баянынан уксак. “Мен өзүм педагогмун. Ушул күнгө чейин мамлекеттик жана башка мектептерде мугалим болуп иштедим, бирок борбор ачылганга чей-

ин мүмкүнчүлүгү чектелген балдар менен мамиле куруп көргөн эмесмин. Чынын айтсам, кабатыр болдум. Башында алардын жанында жүргөн ыктыяр окуучу болдум. Балдар менен убакыт өткөргөн сайын алардын айырмачылыктарын жана окшоштуктарын байкай баштадым. Бул жерде мен үчүн эң чоң мотивация бул окуучу да, мугалим да болушум деп эсептейм”.

“Мүмкүнчүлүгү чектелген балдарды коомго аралаштырууну көздөйбүз”

Реабилитация борборунда социалдык кызматчылар да иштешет. Бардык кызматкерлер мүмкүнчүлүгү чектелген балдар менен бирге чоң үй-бүлө куруп алышкан. Ар кандай иш-чараларды уюшту-

руп, көңүл ачышат. “Биз бул жерди медициналык жактан жардам берүү үчүн ачкан эмеспиз. Керектүү учурларда ооруканаларда дарылангып турушат. Биздин негизги максат балдарга билим берүү жана социалдаштыруу. Алардын коомго, коомдун да аларга аралашышын камсыздаганга аракет кылабыз. Бул нерсеге оңой-олтоң жетүүгө да албетте, мүмкүн эмес. Церебралдык шал оорусу, эпилепсия, Даун синдрому, аутизм сыяктуу болгон 30га жакын ар түрдүү оорусу бар балдар бар. Бардыгы менен тил табышыбыз керек. Алардын бири-бирине да көңүл бурбоосун камсыз кылышыбыз зарыл. Мисалы, бирөөсү сүйлөбөйт, бирок бий менен коммуникация курат. Башкасы ырдайт. Бул өзгөчөлүктөрүбүздү колдонуп, театрл-

дык оюндарды уюштурабыз, майрамдарды белгилейбиз”.

“Маликаны бутка тургузган сүйүүнүн күчү”

Ольга Николаевна сүйүүнүн күчү мындай балдар менен иштөөдө адбан керек дейт. Ал өз башынан өткөргөн мындай окуясы менен бөлүштү: “Бир күнү Ош шаарынан 4 жаштагы Маликаны алып келишти. Малика реабилитация борборуна чейин коляска менен жүрчү экен. Церебралдык шал оорусу бар экен. Басалбайт, сүйлөбөйт. Маликанын бизге келгенине мына 8 жыл болуп калды. Азыр балдак менен болсо да, өзү басат. Кыргызча да, орусча да жакшы сүйлөйт. Маликанын бул жетишкендиги – сүйүүнүн жана талыкпаган эмгектин кереметтүү күчүнүн көрсөткүчү”.

“Бирге жашаганды үйрөнүшүбүз керек”

Реабилитация борборунун хореография мугалими жана фестивалдардын жооптуусу Ю. Захарченко өзүнүн балдар менен иштөө тажрыйбасы тууралуу да бөлүштү: “Алгачкы учурларда балдарды көргөнүмдө аябай жаман болуп, ыйлай берчүмүн. Бирок кийин бир нерсени түшүндүм. Мүмкүнчүлүгү чектелгенби же сообу, эң негизгиси, булардын бала болгонуна көңүл буррам. Алардын ар бири өзгөчө. Ооба, кээ бир нерселерди аткара алышпайт, бирок алар ушунчалык аракет жасашат, мен алардын мындай тырышчаактыгына адбан суктанам. Бул балдарды коомдон алыстатпаш керек. Болгонун болгондой кабыл алып, бирге жашаганды үйрөнүшүбүз зарыл”, - деди Захарченко.

“Биз бул жерди медициналык жактан жардам берүү үчүн ачкан эмеспиз. Керектүү учурларда ооруканаларда дарылангып турушат. Биздин негизги максат балдарга билим берүү жана социалдаштыруу. Алардын коомго, коомдун да аларга аралашышын камсыздаганга аракет кылабыз”

"Графикалык көпүрө"

📷 Гулиза Урустамбек кызы   Галата көпүрөсү, Стамбул, 2020

"Үйгө карай кеткен жол"

Нурзат Казыбекова

Кочкордо бир аксакал үйгө
бара жаткан кези...

- КТМУнун атынан гезит ээси
Ректор, проф. док. Себахаттин Балжы
Биринчи проректор,
проф. док. Асылбек Кулмырзаев

- Башкы редактор
Проф. док. Хамза Чакыр

- Басма сөз координатору
Доц. док. Аслы Юрдигул

- Жооптуу редактор
Улук окутуучу, док. Гүлзада Станалиева

- Котормочулар
Улук окутуучу, док. Регина Жаманкулова

- Улук окутуучу, док. Канышай Муктарова

- Кенже илимий кызматкер док. Венера Наринаова

- Кенже илимий кызматкер
Жамиля Абдималикова

- Редакторлор
Кенже илимий кызматкер
Бану Эрдоган Чакар
Кенже илимий кызматкер Зеки Окйай

- Дизайнер
Равшан Абдуллаев

- Дареги
КТМУ
Коммуникация факультети,
Жал студенттик кампусу, Бишкек
Тел: +996 312 492756/1164